

Данець Сергій Віталійович, заступник завідувача відділу – завідувач сектору автотехнічних досліджень, danez@ukr.net.

Харківський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України

ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНІ ПРИГОДИ – ЯК ПРОБЛЕМНЕ ЯВИЩЕ СУЧАСНОСТІ

Відповідно до Правил дорожнього руху України дорожньо-транспортна пригода (ДТП) – подія, що сталася під час руху транспортного засобу, внаслідок якої загинули або поранені люди чи завдані матеріальні збитки [1].

Також в Правилах дорожнього руху України зазначено, що транспортний засіб – пристрій, призначений для перевезення людей і (або) вантажу, а також встановленого на ньому спеціального обладнання чи механізмів [1].

Таким чином, під час підрахунку ДТП враховуються події, що відбулися як з автомобілями, машинами на автомобільних шасі, так і з колісними тракторами, трамваями, тролейбусами, мотоциклами, моторолерами й мопедами, що підлягають реєстрації.

ДТП є проблемним явищем як для розвинутих країн, так і для країн з низькими економічними показниками. Травмування та загибель людей під час ДТП є основним негативним явищем, але не слід забувати і про матеріальні збитки, яка отримує країна, внаслідок ДТП. Так за даними Всесвітнього банку, втрати української економіки від дорожньо-транспортного травматизму щороку досягають 4,5 млрд доларів (за розрахунками за 2014 рік).

Відповідно до статистичних даних Управління безпеки дорожнього руху України за період з 01.01.2017 по 31.08.2017 в Україні відбулося 102826 ДТП, що на 8,9% більше ніж за звітний період минулого року. Щоденно в Україні відбувається 423 дорожньо-транспортної події. За зазначений період відбулося 16898 ДТП з постраждалими, від час яких було травмовано 21957 людей, при цьому 1996 людей загинуло.

Найбільш небезпечними районами України в плані кількості ДТП є великі міста такі, як Київ, Одеса, Харків, Дніпропетровськ (дивись табл. 1).

Загальний аналіз ДТП проводиться з урахуванням усіх складових системи «водій – автомобіль – дорога – навколишнє середовище». Класифікації причин ДТП може відрізнятися в різних країнах, але ті, що найбільш часто трапляються, можна об'єднати в три основні групи: 1 група – це недотримання водіяма і пішоходами правил дорожнього руху транспортним засобом (ТЗ); 2 група – порушення правил експлуатації ТЗ і їх несправність; 3 група – поганий стан дорожнього покриття і незадовільна організація дорожнього руху.

Перша група причин ДТП (найчисленніша) пов'язана з діями учасників дорожнього руху, що не відповідають правилам дорожнього руху (дивись табл. 2).

Таблиця 1 – Розподіл ДТП за регіонами

Регіон	Усього ДТП	ДТП с постраждалими		
		усього	загинуло	травмовано
АР Крим	0	0	0	0
Вінницька	1970	571	85	721
Волинська	1980	494	60	656
Дніпропетровська	7314	1413	134	1814
Донецька	2247	593	50	804
Житомирська	2650	651	106	818
Закарпатська	1826	434	57	562
Запорізька	3900	781	85	1102
Івано-Франківська	1768	430	72	587
Київська	7114	950	174	1227
Київ	26980	1446	84	1718
Кіровоградська	1109	339	37	388
Луганська	495	191	13	299
Львівська	7263	1500	177	2064
Миколаївська	2438	601	65	771
Одеська	9138	1410	158	1745
Полтавська	2625	617	68	836
Рівненська	1500	438	63	565
Сумська	1174	386	43	482
Тернопільська	1433	365	38	553
Харківська	7716	1049	84	1354
Херсонська	2312	528	91	683
Хмельницька	1959	443	53	595
Черкаська	2528	612	83	822
Чернігівська	1718	412	67	501
Чернівецька	1669	244	49	290
Севастополь	0	0	0	0
ЗАГАЛОМ	102826	16898	1996	21957
ЗА ДОБУ	423	70	8	90

Таблиця 2 – Статистика ДТП за видами

Вид ДТП			
	усього	загинуло	травмовано
Зіткнення	6945	643	11030
Перекидання	1179	205	1688
Наїзд на транспортний засіб, що стоїть	353	42	497
Наїзд на перешкоду	1814	323	2419
Наїзд на пішохода	5238	639	5021
Наїзд на велосипедиста	1069	129	991
Інші ДТП	306	16	320
ЗАГАЛОМ	16904	1997	21966

Друга група причин ДТП пов'язана з несправністю ТЗ і багато в чому обумовлена щорічним збільшенням автомобільного парку України з великою часткою старих автомобілів в індивідуальному користуванні (старіше 10 років), яких за даними «ДержавтотрансНДІпроект» більше половини (рис. 1) [3, 4].

ДТП з вини водіїв автотранспорту супутніми причинами скоєння яких є технічні несправності ТЗ [2] (дивись табл. 3).

Таблиця 3 – Статистика ДТП по регіонам супутніми причинами скоєння яких є технічні несправності ТЗ

Регіон	Усього ДТП	Усього	Загинуло	Травмовано
АР Крим	0	0	0	0
Вінницька	6	0	0	0
Волинська	9	2	0	2
Дніпропетровська	1	0	0	0
Донецька	5	2	1	4
Житомирська	0	0	0	0
Закарпатська	3	1	0	1
Запорізька	0	0	0	0
Івано-Франківська	2	2	0	2
Київська	5	0	0	0
Київ	35	0	0	0
Кіровоградська	2	0	0	0
Луганська	0	0	0	0
Львівська	6	1	0	1
Миколаївська	8	2	1	2
Одеська	9	1	0	1
Полтавська	13	2	0	3
Рівненська	3	0	0	0
Сумська	2	0	0	0
Тернопільська	2	0	0	0
Харківська	4	0	0	0
Херсонська	6	3	0	3
Хмельницька	0	0	0	0
Черкаська	8	0	0	0
Чернігівська	2	0	0	0
Чернівецька	0	0	0	0
Севастополь	0	0	0	0
ЗАГАЛОМ	131	16	2	19

Термін служби автомобіля в середньому розрахований на 8–10 років експлуатації. Старіння автомобіля супроводжується порушенням його працездатності. Згідно з вимогами Правил дорожнього руху, забороняється експлуатація ТЗ з несправностями, що впливають на безпеку дорожнього руху, а саме з несправностями гальмівної системи, рульового керування, освітлення в темний час доби і склоочисника під час дощу [1].

В останній час, одна з причин збільшення кількості ДТП у країнах з низьким та середнім рівнем доходу може бути пов'язана також з різким зростанням чисельності парку легкових автомобілів на фоні відсталої дорожньої інфраструктури. За оцінками фахівців, автомобільний парк у країнах з низьким та середнім доходом і, зокрема, в Україні, може інтенсивно збільшуватись, поки не досягне відмітки 350–500 автомобілів на 1000 жителів, як у країнах з великим доходом. Зараз цей показник в Україні складає близько 202 легкових автомобілів на 1000 жителів [5].

Третя група причин ДТП пов'язана з незадовільними дорожніми умовами. Найважливішою складовою дорожньої обстановки є дорожні умови, які визначаються сукупністю чинників, що характеризують видимість і стан дороги. Видимість дороги за напрямком руху встановлюється з урахуванням пори року, періоду доби, атмосферних явищ, освітленості. Стан поверхні дороги залежить від типу покриття, атмосферних явищ, чистоти, рівності, шорсткості, ширини проїжджої частини, величини ухилів на спусках, підйомах і віражах. Покриття дороги може бути в незадовільному стані, з вибоїнами або іншими дефектами. [3].

Таким чином, можна сказати, що проблемні питання дослідження ДТП властиві як Україні, так і міжнародному суспільству в цілому. Це багатогранна проблема і рішення її залежить від багатьох факторів, починаючи з політики країни, де відбулося ДТП, і закінчуючи вивченням та встановленням обставин та механізму ДТП.

Література

1. Правила дорожнього руху України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-п>.
2. Управління безпеки дорожнього руху. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.sai.gov.ua/uploads/filemanager/file/dtp08_2017.pdf
3. Автомобільний транспорт України: стан, проблеми, перспективи розвитку: монографія / за заг. ред. А.М. Редзюка; Державний автотранспортний науково-дослідний і проектний інститут. – К.: ДП «ДержавтотрансНДІпроект», 2005. – 400 с.
4. Туренко А.Н. Автотехническая экспертиза: учебное пособие / А.Н. Туренко, В. И. Клименко, А. В. Сараев. – Х. : ХНАДУ, 2007. – 156 с.
5. [Електронний ресурс]. [http : //www.autoconsulting.com.ua/ article.php?sid=35442](http://www.autoconsulting.com.ua/article.php?sid=35442)